

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ

Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan • www.uzas.uz • 2007-yil, 7-sentabr • № 36 (3916)

ИФТИХОР ВА МАСЪУЛИЯТ

Бу йил ҳаётимиздаги энг азиз ва энг улуг байрамни ўн олтинчи бор нишонладик. Бу байрам барчамизники, бутун халқимизники эканлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Байрам шодиёналари бугун ҳам шаҳар ва қишлоқларимизда, меҳнат жамоаларида, ўқув юртиларида давом этмоқда. Мактабларимизда, коллеж ва лицейларда янги ўқув йили Мустақиллик дарслари билан бошланди. Истиқлолимизнинг ўн олти йиллигига бағишлаб, турли мавзуларда, жумладан "Ўзбекистон — ягона уйимиз" шиори остида маданий-маърифий тадбирлар бўлиб ўтмоқда. Уларда Президентимиз Ислам Каримовнинг мамлакат мустақиллигининг 16 йиллигига бағишланган қўшма мажлисдаги маърузасини ўрганиши, давлатимиз раҳбарияти олиб бораётган халқчил сиёсат асосларини янада чуқур ўрганишга алоҳида эътибор берилмоқда.

Ушбу маърузани мен ҳам диққат билан тингладим, қайта-қайта ўқиб чиқдим. Агар мендан "Шу кунларда ижтимоий-сиёсий энг долзарб вазифа нима?", деб сўрасалар, ҳеч иккиланмай "Юртбошимизнинг мазкур маърузасини ўқиб ва ўқиб, деб жавоб қайтарган бўлар эдим. Бунинг сабабларини изоҳлашга ҳаракат қиламан. Бу йил истиқлолимиз тенгдошлари ўн олти ёшга тўлишди. Собик иттифок парчаланиб, миллий республикалар, жумладан Ўзбекистон мустақил давлат деб эълон қилинганда мактабларнинг бешинчи-олтинчи синфларида ўқиётган фарзандлар бугун айни балоғат ёшида. Лекин улар бизнинг собиқ ит-

тифок таркибидagi ҳаётимизни, қизил салтанат мафурасининг ғайринисоний моҳиятини, халқимиз бошига келган оғир зулмларни билишадими, саксонинчи йиллар охири, тўқсонинчи йиллар бошида мамлакат раҳбариятининг тинчлик-тотувликни сақлаб қолиш, миллий армияни ташкил қилиш, халқни озик-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, пахта яққақимлигига барҳам бериш борасидаги саяё-ҳаракатларидан тўла хабардормилар? Жуда қалтис пайтда энг тўғри ечимлар топилганини, бир вақтнинг ўзида ҳам ички, ҳам ташқи сиёсат билан шуғул-

Маърузани ўқиб...

Давоми иккинчи бетда.

Давоми иккинчи бетда.

МУСИҚА ХАЛҚЛАРНИ БИРЛАШТИРАДИ

"Ўн йил тарих мезони бўйича бир сониядай гап. "Шарқ тароналари" халқаро мусиқа фестивалининг илк очилиш тантаналарида иштирок этган одам бунинг нақадар ҳаққончилигини бугун яққол ҳис этиб турибди, — дейди Озарбойжонда хизмат кўрсатган артист, камон-

чи Замиг Амеов. — Ўн йилдан сўнг яна шу фестивалда катнашяпман, фақат бу сафар ёш истеъдодли артистлар Бабек Нифталиев ва фестивал арафасида 16 ёшга тўлган Оруз Алиева билан бирга келдик. Биз илк фестивалнинг Гран-при совриндори Симара Имановадан кат-

та салом олиб келдик".
Ҳа, ўн йилдан кейин олтинчи бор ўтаётган "Шарқ тароналари" яна дунёнинг турли бурчақларидан келган санъаткорларни учраштиради, бирлаштиради. Бу сафар халқаро хайъат аъзоларига ҳар қачонгидан ҳам қийин бўлди: турли хуудлардан энг яхши

жамоалар ва ижрочилар йиғилдилар. "Гуруҳлар ва хонандалар ҳар қанча кучли бўлса ҳам имкон қадар аниқ ишлашга, объектив баҳолашга ҳаракат қилдик, — дейди миллий консерваторияси ректори Дзин Ти Элин. — Мен учун қийинчилик шунда бўлдики, ўзбек анъанавий мусикасига биринчи марта дуч келдим. Умуман, Ўзбекистонда илк бор бўлишим, эртақ шаҳар Самарқанд ҳақида Хитойда ҳақиқий афсоналар юради. Буюк Британия, Марокко, Афғонистон, Саудия Арабистони, Италия, Ўзбекистон, Кувейт, Эрон, Жанубий Корея, Белгиядан келган ҳамкасбларим қизиқарли ўтган тўрт кун ичида тўғри хулоса чиқариб, совриндорларни аниқлаб бердилар.

Олдинги фестивалларда катнашяпман йилдан-йилга ёшарайтган экан. Мен бундан жуда хурсандман. Самарқанднинг юбилейига бағишланган тантанали гала концертда катнашган тўртта йигитчанинг — самарқандлик Нодир Меҳроҷев, Бобир Саидов, наманганлик Ориф Эргашев, Нуриддин Хусановларнинг чиқишлари менга жуда ёқди. Уларни кейинги фестивалларда ҳам кўришни хоҳлардим. Барча соҳаларда — иқтисодда, таълимда Ўзбекистоннинг келажагига ҳавас қилса арзийди. Айниқса, ёшларнинг чет тилларини пухта билишлари мени хайрон қолдирди. Афсуски, фестивал бир зумда ўтиб кетди.

Давоми бешинчи бетда.

Мамлакатимизнинг барча таълим муассасалари — мактаблару коллежлар, академик лицейлару олий таълим муассасаларида Билимлар кўни байрам тантаналари билан бошланди. Пойтахтимизнинг Юнусобод даҳасидаги "Оқтепа" маҳалласида жойлашган 274-мактаб ҳовлиси ҳам эрта тонгдан қарнай сурнаю ёқимли мусиқа садолари билан билимга чанқок ёшларни қорлаб, уларнинг шод-хуррамликлари, биринчи кўнғирок қувончларидан файзага тўлди. Давлатимиз Мадҳияси янграганда ўқувчию муаллим — ҳаммамнинг қалби

байрами ва биринчи кўнғирок қувончлари билан кутладилар.
Ўтган йили бутунлай янгидан қурилиб, муҳташам қиёфа касб этган уч қаватли мактаб биноси ўз файзу таровати билан ўқувчиларига эмас, тадбирда иштирок этган барчанинг ҳавасини келтириб офтобда яқрираб турарди. Сифоналар замонавий ўқув қуроллари билан, физика, кимё, биология, информатика хоналари эса сунги рўсумдаги техника воситалари билан жиҳозланган. Бу йил "Оқтепа" маҳалласи хонадонларининг биринчи синфга қабул

БИЛИМГА... БИРИНЧИ КЎНҒИРОК

гурур ва ифтихор ила жўшди. Мактабнинг фаол ўқувчи-ёшлари Ватан ва озошлик, мустақиллик мавзусидаги гўзал шеърлардан ўқиб, соҳибқирон Амир Темури ва ҳазрат Алишер Навоий сиймоларида мулку миллатни буюк йўлларга бошловчи тузуқлару ҳикमतлардан ўқиб, Билимлар кўнига ўзгача шухук бағишладилар. Мактаб директори Сайфулла Маҳкамов, Юнусобод тумани халқ таълими бўлими ташхис маркази директори Мунира Юнусова, фахрий ўқитувчилар, ота-оналар ҳамда "Оқтепа" маҳалласи фаоллари ўқувчиларни Билимлар кўни, Мустақиллик

қилинган юздан ортиқ фарзандлари янги мактаб бағрида таълим ола бошладилар. Уларнинг барчасига Юртбошимиз совғалари — ўқувчи сумкаси, алифбе, дафтар ва бошқа ўқув жиҳозларидан иборат тўплам бепул топширилди. Табригу кўтловлардан сўнг биринчи кўнғирок янграб, ўқувчилар ўз синфхоналарига шошилдилар. Янги ўқув йилининг илк сабоқлари "Мустақиллик дарси" билан бошланди.
Истиқлол фарзандлари қалбидagi қувончлар элимиз, юртимиз бахтиёрлигининг ифодаси сифатида кўнғилларга ёруғлик сочди.

МОСКВАДА ЎЗБЕКИСТОН ҲАҚИДАГИ СУРАТЛАР КЎРГАЗМАСИ

Ўзбекистон мустақиллигининг 16 йиллик байрами нишонланаётган шу кунларда Россия пойтахтидаги Марказий рассомлар уйининг Крим залида очилган "Тошкент — Ислам маданиятининг пойтахти" суратлар кўргазмаси москваликларни ўзига қорлаб турибди. Ушбу тадбир Ўзбекистон Бадий академияси ҳамда Рассомлар уюшмалари халқаро конфедерацияси томонидан ташкил этилди.
Элиқдан ортиқ суратлар ва рангли пештахталарда Таълим, фан ва маданият масалалари бўйича халқаро ислом ташкилоти (ISESCO)

томонидан 2007 йилда Ислам маданияти пойтахти, деб эълон қилинган Ўзбекистон пойтахтининг кўпқабатли ва меъморий ёдгорликлари Москва шаҳри аҳолиси ва унинг меҳмонлари эътиборига намоийш этилмоқда.
Кўргазмада турли тарихий даврлар лавҳалари акс этган. Тошкентнинг қадимий шаҳар эканидан "сўзлайдиган" архив суратлари, замонавий Ўзбекистон пойтахтининг бугунги гўзаллиги, ўзига хос ва бетакрор қиёфаси акс этган асарлар кўргазма пешлаҳаларидан жой олган.

Ўзбекистоннинг бошқа қадимий шаҳарлари — ЮНЕСКО қарори билан жорий йилда ўзининг 2750 йиллик юбилейини нишонлаган кўҳна Самарқанд ва 2000 йиллик тўйини ўтказишга катта тайёргарлик кўраётган Марғилон шаҳарлари ҳам ташкилотчилар эътиборидан четда қолмади. Кўргазманинг икки алоҳида бўлими бу шаҳарларга бағишланган.
Олег ШАТУНОВСКИЙ,
"Жаҳон" АА муҳбири
Москва.

Мирпўлат МИРЗО

Шеърини наҳза

ҚАЛБИМДАСАН, ВАТАН!

Дунёга келаркан ҳар битта инсон, Заминнинг бир бурчин айлайди макон. Менга болаликдан ошно, қадрдон Мовий кенгликларинг, тоғларинг, Ватан!

Тонлар жило берган юксак қоялар Мурғак юраклардан мангу жой олар, Шукўҳнинг дилларга ўчмас руҳ солар, Мудом азиз сўлу соғларинг, Ватан!

Бағрингда гуриллаб кечди замоналар, Кечди не-не орзу, не-не армонлар, Ҳали келар яна ажиб давронлар, Тошгай сурурдан қирқоқларинг, Ватан!

Баҳслашмасин кентлар, пойтахтлар ҳарчанд, Дунёнинг гўлгожи эрур Самарқанд, Илоҳий гўзаллик сен билан пайванд, Тўтаё кўзга тупроқларинг, Ватан!

Қўлиқ захрич қечдинг, қечдинг риёзат, Мард ўғлон сурадинг бўлди ижобат, Соҳибқирон берди сенга саодат, Зар бўлди тарих ыроқларинг, Ватан!

Гарчи дунёда мўл турфа гина-кек, Самоларга қалбин очди Улўбек, Тафаккур парвози билмас сарҳад, чек, Юдузлар бўлди қароқларинг, Ватан!

Қолмадинг тубада, устувор бўлдинг, Бани башар учун ифтихор бўлдинг,

Гоҳ хуш айёмларга ипгизор бўлдинг, Қайтди тагин хуррам чоғларинг, Ватан!

Кувон, дилнинг нур — ирфонинг қайтди, Тўлдинг, дининг қайтди, имонинг қайтди, Ҳадис илмидаги султонинг қайтди, Қайтди номи ардоғларинг, Ватан!

Қайтди юртга бу кун аждоқлар шони, Мурғак диллардадир улар тугёни, Ҳали дол қолдиргай жумла дунёни Сенинг бу митти қароқларинг, Ватан!

Буюк толенг бор — тўқис, беминнат, Хур насллар сен-чун баридан қимнат, Борлиқини гўзаллик қўтқарур — ҳимнат Ва гўзалликдир ыроқларинг, Ватан!

Карвонлар тинмаган Ипак йўли бу, Эзулик йўли бу, тилак йўли бу, Дунёни боғлаган юрак йўли бу, Келур йўқлаб дўст-ўртоғларинг, Ватан!

Тоғлардан баланддир сенинг виқоринг, Бахтинг туғин тутди тағти сардоринг, Қалбларда мавқилар мангу зоринг — Сен берган нурли титроқларинг, Ватан!

Армоним йўқ сен деб қуйласам, ёнсам, Қалбимда қўшқасан, танамда жонсан, Дунёда ягона Ўзбекистонсан, Тўшмасин бошга ыроқларинг, Ватан!

БУГУНГИ СОНДА:

→ ЗАКОВАТ ШУЪЛАСИ 3

→ 4 ЧАШМА ЧАЛАР ЧАНҚОВУЗ... →

→ БАДИЙ КИНОМИЗНИНГ БУГУНИ 5

Фарғона давлат педагогика университетининг хурматли довларидан бири, устозимиз, адабиётшунос олим Муҳаммадхон Мадғозиев ҳикояси:
— XVIII аср охири — XIX аср бошларида Марғилонда навоийхонлик анъанаси айланган эди. Оқшомлари эркаклар алоҳида, аёллар алоҳида йиғилишиб, буюк бобомиз Алишер Навоий газалларини мутолаа қилишар ва уларни таҳлил этишиб завқ олишар эдилар.

...Катта гулзор... Япроқлари шовул-лаб турган дарахлар эгилиб соя солган йўлақдан Мир Алишер Навоий юриб келаверибдилар. Ҳали бобомизнинг алоҳида ҳоли туроб бўлиб ётган Умидий устоди қомилни узокдан кўрибди-ба, хузурларига пешвоз бориб, тиз қўкиб-

МАРҒИЛОНЛИКЛАР

Бир муҳаммас тарихи

Оғиздан оғизга ўтиб келган мана бу ҳаётий ҳикоя ҳам марғилонликларнинг шеърини, адабиётга, хусусан, Навоий ҳазратларига эътиқодининг бир ифодасидир.
Шаҳарнинг Чорчорон маҳалласида яшовчи, Умидий, Чохорчинорий тахаллуслари билан газаллар битиб юрган шoir набабтадagi навоийхонликка йиғилганларнинг эътиборини ўзига қаратиб:

ди, чопонларининг этагини кўзига суртиб узлар айта бошлабди.
— Тур, бўтам, тур! — дея Умидийнинг бошини силабдилар Навоий.
Худди шу ерда ҳаяжону титроқ билан кўзини очган Умидий англадики, кўрганлари туш экан. Сағичи ўрнидан турибди, таҳорат қилиб, тоқдада турган Навоий "Девон"ини кўлган олибди,

— Мен бир нарсага жуда хайрон қолдим, — дея гап бошлабди. — Навоийнинг бир газали:

юқориди тилга олинган газалини очибди ва беиктиёр унга муҳаммас боғлашга тушибди. Мисралар куйилиб келибди. Муҳаммас мана бундай бошланар экан:

Кўкрагимдур субҳнинг пироханидир чокрок, Киркиким шабнам тўқулган сабзадин намнокрок,

Аё, Умидий қулини бефаҳму беиндрокрок...

байти билан бошланади. Қаранг-а, инсоннинг кўкси субҳдан ҳам қонгашарок, чокрок бўлиши мумкинми? Назаримда, ҳазрат мулолагани ақл бовар қилмайдиган даражада ошириб юборганга ўхшайдилар...
Умидийнинг бу таънаси йиғилганлар кайфиятини бузибди, шу кунги даврага файз кирмабди. Ихлосмандлар Умидийнинг фикрига муносабат ҳам билдирмабдилар, ортиқча сўз ҳам айтмабдилар...
Умидий қанчалар нотўғри иш қилга-

Давоми иккинчи бетда.

ТҶЙҶГА ТҶЁЕНА

Кўргазма Залларида

Фарғона вилоят ўлкашунослик музейи Ўзбекистон музейлари ичида энг қадимги маданий муассасалардан ҳисобланади. Унинг тарихи 1897 йилларга тўғри келиб, ҳозирда музей фондида археологик материаллардан ташқари, амалий санъат асарлари, сопол тўпламлари, заргарлик буюмлари, каштадўзлик намуналари каби 80 мингдан ортиқ экспонатлар сақланмоқда. Шунинг билан бир қаторда ушбу музей фондидан Фарғонанинг профессионал рассомлари М.Н.Янцин, П.Н.Никифоров, халқ рассоми А.Н.Волков ҳамда замонавий Фарғона мусаввирларининг турли йўналишдаги рангтавсир асарлари ўрин олган.
Кунги кеча ушбу ноёб асарлар пойтахтимиздаги Ўзбекистон Тасвирий санъат галереясида ҳам намоийш этила бошлади. "Ўзбекистон музейлари" циклидан ўрин олган анъанавий кўргазма намоийши Марғилоннинг 2000 йиллик тўйига бағишланди. Томошабинлар маданий бойликларимиз билан танишиб, музейларнинг илмий, этнографик ва маданий қадриятлар ҳазинаси сифатидаги аҳамиятига ҳам баҳо берадилар.

Жўра Тешабоев 1933 йили Андижонда туғилган. Санъатшунослик фанлари доктори. "Комил Ёрматов", "Асад Исматов", "Йўллар ва изланишлар", "Санъаткорнинг бахти", "Ўзбек киноси: аъёнана ва новаторлик" каби китоблари нашр этилган. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби.

— Жўра ака, кейинги йилларда, хусусан, Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил мартдаги "Ўзбекино" Миллий Агентлиги фаолиятини ташкил этиш тўғрисидаги қарори эълон қилингандан кейин ўзбек кинематографиясида, сизнингча, қандай муҳим ўзгаришлар юз берди?

— Бу қарор миллий киносанъатимиз раванки йўлида муҳим омили бўлди. Илгари "Ўзбекфилм" студиясида бир йилда 4-5 тагина филм чиқарилган бўлса, эндиликда биргина "Ўзбекино" йўналишида 15 та кинотасма ишлаб чиқарилиши учун маблағ ажратилмоқда. Утган йили миллий агентлик ўн та мейн-стрим картина чиқарди. Тижорат студияларининг маҳсулотлари қанчадан-қанча! Бу ранг-баранг асарлар орасида ёшларга бағишланганлари, детективлар, болалар филмлари, кинохитлар ва мистика намуналари ҳам бор. Кино санъатига қўлпа ёшлар жалб қилинаётганлиги, шубҳасиз, қувонарли ҳолидир.

— Албатта, ютуқларимиз яққол кўриниб турибди. Аммо муаммолар ҳам йўқ эмас. Кино санъати — аниқ санъат; ҳаёт кадрда теран ва атрофлича очиб берилиши қўллади, сохтагарчилик кетмайди, шундай эмасми?

— Ҳа, албатта. Яратилган картиналар юксак бадиий савияда бўлиши билан бирга, борлиқни ҳаққоний ва ҳар тарафлама акс эттириши ҳам керак. Гоҳо "Ўзбекино"нинг янги маҳсулотлари намойиш этилганда, томошабинлар қамлиги кузатилади. Умуман, режиссёрларимиз суратга олаётган филмларнинг даражасига назар солинса, ўсиш секин кетаётгани сезилади. Бунинг сабаблари кўп. Бозор иқтисодиётини ҳисобга оlishда, чет эл кино маҳсулотлари билан беллашишда тажрибасизлик бор. Киносанъаткорлар авлодининг алмаши-наётгани, техника эскиргани ҳам бор гап. Аммо, менимча, сценарийчилик ва фахрунинг заифлиги кино санъатимизнинг турғунлиқдан ўтиб кетишига йўл бермаётган асосий омиллардан биридир. Тўғри, бизда тажрибали сценарийчилар бор, аммо ҳозир кўп филм ишлаб чиқариш кераклиги ва томошабинни томошага жалб қилиш заруратини инобатга олсак, бизда истеъдодли киноёзувчиларга эҳтиёж катталигини тасаввур қилиш хайин эмас. Шу сабабли "Ўзбекино" Агентлигининг сценарий бўлимида кучли муҳаррирларни кўлпайтириш масаласи ҳам ўртага чиқади. Зеро, сценарий тақдир қўлини уларга боғлиқ ва улар маҳсулотни босқичма-босқич кузатиб, асарнинг етулашиб боришига ўз хиссаларини қўшишлари керак.

Маълумки, филмнинг сифати учун жавобгарлик асосан режиссёр зиммасида. Унинг ҳақиқий мутахассислиги се-

нарий ва актёрлар танлашидан бошланади. Ҳар қандай яхши картинада сахналаштирувчининг жўшқинлиги ва ўзига хослиги яққол сезилиб туради. У, биринчи навбатда муаллиф фикрининг яшовчанлигини аниқ билиши, унга мос кинематографик ифодани топа олиши керак бўлади.

— Лекин аксар ҳолларда шундай ифода топилабди.

— Мени кўпинча шундай ҳол диққат қилиб юборди: гоҳо ўткир қалам билан ёзилган баланд савияли асарлар ҳам нўноқ ва жўшқин филм бўлиб чиқади. Баъзан, аксинча, тўппа-тузук режиссёрлар ҳам заифгина асарларни сахналаштиришга киришадилар. Нима бу, махоратни йўқотишми? Мезон йўқлигими? "Мерган мелиса", "Уйин", "Осмон яқин", "Соғинч

бор. Сиз улардан қайсиларига эътибор бериш керак, деб ўйлайсиз?

— Биринчи гада Ёлқин Тўйчиевнинг "Чашма" картинасини айтгим бор. Филм жуда камтарин бир воқеа асосида қурилган. Бўйи этган кўйи олдидадан ўзи уйлган жойларга жўнаб кетади, юртдошларини зиёрат қилади, тоғ чашмасига боради, афсоналарга кўра булоқ суви одамнинг руҳий нопокликларини ювиб юборар экан. Филм қаҳрамонининг оила қуриш олдидадан руҳан покланиш учун бундай қадам босишида бокиралик ва камтарлик аломатлари ифодаланганки, бу бизнинг давримиз учун жуда муҳимдир. А.Фанниевнинг камераси қиссаннинг сокин жиддийлигини, қизнинг теран ички дунёсини кўрсата олган. Филм услубидаги ҳаққонийлик, тароват, тасвир воситалари томошабинни жалб этади. Булётган ҳодисаларга муаллифларнинг неқбин муносабати томошабинни ҳаяжонга солади.

Камара Камоловнинг "Йўл бўлсин"ини ҳам киноиздаги ажойиб

ижобий фикрлар ҳам айтилди. Аммо шахсан мен бу филм воқеаларини тасаввур қиларканман, чет элда яшаган қари бир чолнинг Ватанга фақат рақибидан қасос олиш учун келиши эриш туюлди. Бундай гоҳо томошабинда ишончсизлик уйғотиши турган гап.

— "Кассабоп филмлар" деган атама пайдо бўлди. Ана шундай филмларнинг бадиий етуқлиги ҳақида нима деган бўлардингиз?

— Кинонинг бу тури халқчил, албатта. Улар ҳозирги замон кино жараёнига табиий равишда қўшилиб боришмоқда, мавзулар доирасининг ранг-баранглиги ва жанрларнинг хилма-хиллиги билан, бозор талабларини тўғри ҳисобга олган ҳолда, олдинга қараб оидимламоқдалар. Томошабинлар оmmasининг каттагина қисмини ўзларига жалб қила олдилар.

Ҳозир юртимизда йигирмадан ортиқ хусусий кинокомпания фаолият кўрсатаяптир. Мен уларнинг бир қанча асарларини, масалан, "Ромео ва Жулетта ёки ланглатилган севги", "Фотима ва Зухра"ни кўрдим. Иккиси ҳам мазмунан жўн, кўча олишувлари ва уларнинг таҳлиллари билан тўлатилган. Кассабоп филм муаллифлари орасида Рустам Саъдиевнинг тажрибалири бошқалардан биринчиси устун. Аммо унинг "Келгинди кувё", "Келгинди келин" картиналари, шунингдек сўнгги "Панок" фильми ҳам клип аъёнана, кучли таассуротлар уйғотувчи сахналар билан тўла, чўқур ҳаётий мазмунга эга эмас.

— Кўп томошабинлар шундай киноларни кўришга қирмоқда. Диди, савияси бузилмаптими, бошқача айтганда, моддий тиклиши билан маънавий тиклиши ўртасидаги фарқ турли оқибатларни келтириб чиқармасмикин?

— Бундай тасмаларнинг сюжетини улар талабчан бўлмаган, аксар қисми ёшлардан иборат томошабинларга мўлжалланган. Улар ур-сурларни, дабдала қошоналар, кетворган машиналарни ҳамда ялғончоқ бўлган йигит-қизларни томоша қилишга ишқибоз бўлади. Кўпроқ шу майли назарда тутиб ишлаётган киночиларни чўчитмасдан, сал-пал тартибга қачириб туриш фойдалан ҳоли бўлмайди.

Айни чоғда, баъзи кассабоп филм ижодкорлари борлиқни кўрсатишда қўлланмаган гапларни ҳам бемалол, кўрмасдан айтмоқдалар. Кинога материал танлаш ва уни талқин қилишда ўзларини эркинроқ хис қилмоқдалар. Менимча, буни фақат табириклаш керак. Тўғри, булар аксарий ҳолларда сценарийчилик, режиссёрлик, операторлик ва ижро махорати жиҳатдан кўп оқсайдилар. Актёрлар кўп ҳолларда ҳаммага маълум киноижодкорлик қондалари ҳақида тасаввурга ҳам эга эмасликлари кўриниб қолмоқда. Шу боисданми, кассабоп кинолар кўпинча танқидчилар назаридан четда қолиб кетмоқда.

— Бу ижодий рақобатлар бир кун яхши натижалар беришдан умид қилса бўлар дейман?

— Шундай орзулар билан яшаш керак, албатта.

Миразиз АбЗАМ сўхбатлашди.

МУСИҚА ХАЛҚЛАРНИ БИРЛАШТИРАДИ

Боши биринчи бетда.

"Биз фақат танлов дастурида катнашиб қолмай, Самарқанднинг турли марказий майдонларида ҳам концерт берганимиздан хурсандимиз, — дейди Латвия — Словакия жамияти ва "Шанс молдым" фестивал-танлови директори Зоя Кане. — Умримизда илк бор қўрганларимизни сўз билан таърифлаш қийин. Айниқса, гўзал шаҳар ва бебаҳо одамларингиз бизда катта таассурот қолдирдилар. Фестивал таъсисчилари, ташкилотчилари жуда катта ишни уюлганлар. Куй, қўшқиннинг қудрати беқиёс, у турли тилларда сўзловчи элларни бирлаштира олади. Бизнинг хонандамизга совға қилинган биллур ваза машхур композиторимиз Раймонд Паулс мусикаларига тўлади. Албатта, у билан учрашиб, бу ерда қўрганларимиз ҳақида сўзлаб берамиз".

Мисрликлар анжуман ҳақида ҳаяжонлиб сўзладилар: "Бундай самимиятни ҳеч қаерда кўрмаганмиз. Муллоқо бегона одамлар бўлса-да, илк дақиқалардан оқибатда уларнинг ака-опаларимиз орасида хис қилдик. Биз учун асосий сий мукофот эмас. Муҳими, болаликдан билан шуғулланишлар. Қизлар нималар

кистон билан абадий дўст. Биз сиз ҳақингизда кўп биламиз, деб ўйлангандик, афсуски, жуда ҳам оз бўлиб қикди. Шунчалар бой, ҳаётсеварсизларки, сиз ўзбекистонликларни билиш учун юзлаб йиллар керак. Оддий, эҳтимол, умрида қўлида мусика асбоби ушламаган одамларингиз ҳам Италия маданияти ҳақида билимга эгалар, бундан хайратда қолдик. Бизнинг пойтахтимиз Рим Самарқанд билан ака-ука. Бу икки шаҳар Ер юзининг гавҳарларидир".

Жанубий Кореядан келган тўрт қиз ўзини ўзининг эгалладилар. "Бизга фестивал иштирокчилари орасида хотин-қизлар қўлини илҳом бағишлади, — дейишди улар. — Болаларини алла айиб катта қилган биз аёллар галаба қозонмаска, ким галаба қилади." Бу қавартер халқнинг аъёнана мусика меросини аъло даражада билиши, ўзига хослиги билан барчани лол қолдирди. Осие ҳудуд халқро фольклор фестивали бош қотиби Мун Хьон Сук шундай деди: "Кореяда аъёнана мусиқий маданиятни давом эттиришга йўналирилган мусиқий марказлар кўп. Бизнинг артистларимиз болаликдан мусика билан шуғулланишлар. Қизлар нималар

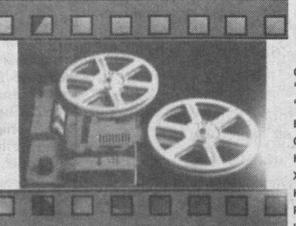
Миразиз АбЗАМ сўхбатлашди.

ота-боболаримиздан эшитган икки дарё оралиғида, юздан ортиқ халқлар тинч-тотувликка яшаётган одамлар ичиде бўлди. Биз қисқа муддат юртингиз билан ошно бўлган эсак-да, у ҳақда сўзлаб берадиган таассуротларимиз кўп бўлади." Мисрлик санъаткорлар италияликлар билан бирга II ўринни эгалладилар. Италияликлар яққохони Лючилла Гаммацци ижроси томошабинларни сехрлаб қўйди. У таассуротлари ҳақида ҳаяжонлиб сўзлади: "Халқларимизнинг темир-пераметри ўзаро ўшаб кетади. Минглаб томошабинлар сени доим ҳам самимий, қувон билан қутиб олавермайдилар. Турли майдонларда концерт бердик. Жуда гаройиб бўлди. Раҳбаримиз Леонардо Д'Амико бизни кучли гуруҳлар келади, осон галаба ҳақида ўйлашнинг фойдаси йўқ, деб огоҳландирди. Астойдил ҳаракат қилиганимиз учун ҳам совриндор бўлдик". Италияликлар шундай дедилар: "Италия Ўзбе-

Флора ФАХРУДИНОВА

БАДИИЙ КИНОМИЗНИНГ БУГУНИ

Киношунос Ж.Тешабоев нигоҳида

соҳили, "Панок", "Катта ойи" ва "Гўзалик сири" картиналари муҳим ақомат қилинган чоғидаёқ, уларнинг камчиликлари кўриниб турган эди-ку, ахир! Мавзу танлаш борасидаги айрим бир хилликлар ҳам кишини ўйлатади. Масалан, ўтган йили яратилган картиналарнинг деярли учдан бири наркотрафик ва босқинчиларнинг чегарада кўрсатган "хунарлари" га қарши курашга бағишланди. Фуқрат Файзиевнинг "Ҳаёт ҳали олдинда", Жаҳонгир Қосимовнинг "Ўн саккизинчи квадрат" кинотасмалари шулар жумласидандир. Музроб Боймухаммедовнинг "Қасамё"да ҳам шу мавзуга тегиб ўтилган. Гап мавзуда ҳам эмас, гап муҳим ижтимоий материални қай даражада тўғри ва экранда бўрттириб кўрсатилишидадир.

— Бадиий кенгаш томошабинни сифатсиз филмлар ишлаб чиқарилишидан ҳимоя қилса бўлмайди?

— Ҳа, албатта. Бадиий кенгаши вазифаси шу. Лекин бадиий кенгаш тарқибининг каттагина қисми студия ҳодимларидан иборат. Бадиий кенгаш фақат эркин экспертлар, етакчи танқидчи, киношунос ва эркин сценарий муаллифларидан ташкил топса, мақсадга мувофиқ бўларди...

— Ҳозир маданий ҳаётимизда ҳақиқий ҳодиса бўлган филмлар

ҳодиса деб айтган бўлардим. Филмнинг воқеий қурилишини баён қилиб бериш қийин. Бу мафтункор асарнинг маъно қирралари кўп ва қурилмаси мураккаб. Аслида бу муҳаббат ва садоқат мадҳияси ва у замонавий воситалар билан, тасвирий муносиблик йўлида, сўз, мусика, рақсалар ёрдамида ифодаланган. Филм қаҳрамонига ошқ бўлган йигит қиз қилиб олган вагонни бор кучи билан итариб юргазини тасвирланган яқин қисм томошабинда жуда катта ва ёрқин таассурот қолдиради.

Ёлқин Тўйчиевнинг "Бегоналар" сценарийи бўйича М.Охунов суратга олган картина ҳам драматик қурилмаси ва режиссёрлик топиламлари билан томошабинда яхши таассурот қолдиради. Асар марказида юқори доираларда юрда қилган ёшлар тасвирини кўрамиз. Бир қарашда у "Олтин ёшлар" ҳақидаги навбатдаги кичик бир асар тажрибасиде кўриниши мумкин. Аммо муаллифлар воқеаларини шундай йўлдан олиб бораётганлиги, натижада томошабин инсоннинг ўз тақдир олдидаги масъулияти ҳақида ўйлатади.

— Жўра ака, Зулфиқор Мусоқовнинг "Ватан" фильми ҳам кўп фикр-мулоҳазаларга сабаб бўлди. Бу фильми сиз қандай баҳолайсиз?

— Зулфиқор Мусоқов — кинода фантазияга катта ўрин берувчи режиссёрларимиздан. У ўзининг "Аскар эртаги", "Абдуллахож", "Худога шуқур", "Кичкина табиб", "Муъжизалар майдони", "Осмондаги болалар" сингари филмлари билан шўхрат қозонди. "Ватан" фильми ҳозир яшаб турган тирик инсонларнинг ривожоти шаклида қурилган ва у турли мукофотлар билан тақдирланди. У ҳақда

МУЗЕЙШУНОСЛИККА ҚЎШИЛГАН ҲИССА

Музейчилик Ўзбекистон маданий ҳаётининг ривожланган соҳаларидан бири. Бугун республикада турли музейлар тизими фаолият кўрсатмоқда. Бугунги музейшунослик олдида турган асосий вазифалардан бири ташқи ижтимоий-иқтисодий ва маданий алоқалар тақозосига мувофиқ ҳолда музейларни мослаштиришнинг шакли ва услубларини излаб топилди. Бухоро давлат мейморий-бадиий музей кўриқхонаси директори, тарих фанлари номзоди Роберт Алмеевнинг рус тилидаги "Ўзбекистон музейлари ва уларнинг ижтимоий-маданий ривожланиш истиқболлари" китоби бу борада катта аҳамиятга эга бўлди. Гафур Фулом номидаги нашриёт-полиграфия уйида чоп этилган бу китобга тарих фанлари доктори, профессор Д.Алимова масъул муҳаррирлик қилган.

Ниҳоятда кенг манбаларга асосланган мазкур рисоладаги мисолларнинг айримлари илк бор илмий жараёнга киритилган. Бундан ташқари, Бухоро музей-кўриқхонаси, шунингдек, Самарқанд ва Хива музейлари амалий фаолияти натижаларининг каттагина қисми ҳам умумлаштириб берилган.

Р.Алмеев музейларнинг фаолият юритиши бўйича ўз моделлини тақдир этади. Бундан ташқари, монографияда музейлар ташқи ижтимоий-иқтисодий алоқаларининг ривожланиши, маданий мерос ва музей соҳасида ахборот ҳамда маркетинг инфратузилмаси, музей ишини бошқариш ва молиялаштириш мукамаллаштириш, кадрлар билан таъминлаш масалалари ҳам кўриб чиқилган.

Китобда Ўзбекистон музейлари истиқболли концепциясининг ташкилий-бошқарув ва бозор аспекти шакллантирилиб, асослаб берилган. Музейларни интеллектуал кадрлар билан таъминлаш масаласига тўхталар экан, Р.Алмеев музей жамоалари ўз профессионал фаолиятларида янги йўналишлар, турлар ва технологияларни ўзлаштиришлари зарурлигига эътибор

қаратади. Бинобарин, бугун музейларда иқтисодий билимга, бозор иқтисоди кўникмаларига эга бўлган мутахассислар ишлаш мақсадга мувофиқ. Ҳозирги кунда музейлар томонидан илмий жамғарма ишлаш, техник базани мукамаллаштириш учун тўпламлар тайёрлаш, компьютерлаштириш, маслаҳатчиларни жалб этиш, электрон воситаларда ахборотларнинг тизимли банкини яратиш, ёдгорликларни ўрганиш бўйича илмий марказлар тузиш, илмий каталоглар тайёрлаш, истеъмолчининг музей хабарлари ва хазинасига эркин қира олиши, қайта тикланаётган аъёнана хунармандчилик учун мезон сифатида музей намуналаридан фойдаланиш, унингдан технологик билим ва кўникмаларни тиклаш бўйича ҳал этилаётган масалалар ҳам Р.Алмеев китобида яхшигина ёритилган.

Уйлайликки, олим томонидан ўртага ташланган барча тақдир ва йўл-йўриқлар Ўзбекистон музейлари ишини замонавий амалиёт билан боғлашда катта аҳамият касб этади.

Н.СОДИҚОВА, тарих фанлари доктори, Л.ЛЕВТЕЕВА, тарих фанлари номзоди

ЭРОН ФИЛМЛАРИ ФЕСТИВАЛИ

Кун кеча пойтахтимиздаги "Киночилар уйи"да Эрон филмлари фестивалининг очилиш маросими бўлди. Тадбир Эрон Исломи Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги элчихонаси ҳузуридаги маданият ваколатхонаси ҳамда "Ўзбекино" миллий агентлиги ҳамкорлигида ташкил этилди.

Дилдор ҲОЗИЕВА

Эрон Исломи Республикаси бадиий филм яратиш бўйича киносаноати ривожланаётган давлатлар сирасига қиради. Ушбу мисалда ҳар йили юзга яқин бадиий филм яратилди. "Киночилар уйи"да намойиш этилаётган "Бўри ва кўзи", "Мажнунот", "Ота номи билан", "Жуда узок, жуда яқин", "Бир бурда нон", "Емгир" ва "Биз ҳаммамиз яхшимиз" филмлари бугунги Эрон ҳаётининг кифасини тўла тўқис гавдалантирадиган асарларидир.

Миллий телесериаллар дастури эълон қилингандан сўнг "Ўзбектеlevision" студиясида ишлар янада жонлиб кетди. Кетма-кет турли мавзудаги сериаллар суратга олина бошланди. Ёдингизда бўлса, газетамизнинг ўтган сонларидан бирида "Суд-хўрнинг ўлими" сериали устидеги ишлар ниҳоясига етгани ҳақида хабар бергандик.

Бугун яна бир миллий сериал — "Муҳаббатим — қисматим" фильми устидеги ишлар тугалланиш арафасида. Сериални суратга олиш гуруҳи билан танишганимизда бир нарса диққатимизни тортиди. Филм иштирокчилари орасида кино соҳасида илк бор ўзини синаб кўраётганлар анчагина экан.

Сериал режиссёри Ойбек Вейсал ўғли ҳақида. Тошкент Санъат институтининг иккунга аъёнана бўлимини тугатган Ойбек ака Москвадаги кинематография институтини ҳам битирган. 2002

ДИҚҚАТ: янги миллий сериал

нинг бугун уч асосий йўналиши томошабинларни қизиқтиряпти: ахборотлар, шоу-кўнгилчорлар дастурлар, сериаллар. Истаъимизимиз, сериалларни ҳозир кўчилик кўради. Шу вақтга қадар асосан чет эл сериалларини кўришар эди. Ҳозирда миллий сериаллар яратиш зарурати юзга келди. Ҳатто бу борада давлат дастури ишлаб чиқилди. Хуллас, телевидение орқали сериаллар бериш фойдали.

Айниқса, улар ўзимизнинг миллий сериаллар бўлса, ҳар жиҳат-

"МУҲАББАТИМ — ҚИСМАТИМ"

йил кино санъати бўйича номзодли ишнинг ҳимоя қилиб, санъатшунослик фанлари номзоди бўлган. "Турк киносинининг ривожланиш йўллари" номли китоби чоп этилган. "Муҳаббатим — қисматим" эса кинодаги илк режиссёрлик иши.

Г.УМАРОВА Суратларда: сериалдан лавҳалар.

АБДУМУТАЛ АКАНИНГ НАСИХАТИ

Кунларнинг бирида озиқ-овқат дўконим каршисида устига писта-сақин қўйилган кичкина хонтахта пайдо бўлди. Бунга унчалик эътибор бермадим — арзиманг майда-чуйда деб хари-дорларим қамайиб қолармиди. Устига-устак бу "ёйма савдо"-нинг эгаси қачонларидир катта-катта универмага рестороанларни бошқарган ён кўшим Абдумутал ака эди. У кишининг мўъжаз хон-

бўлмади. Ҳаммаси яхши-ку, лекин қилган харажатларининг ўзинг учун чўтга солиб, ёзиб борсанг, ёмон бўлмасди. Бу бир ота ўрнида маслаҳатим. Тоғанг яхши одам, лекин бир нарсани унутма, шериклик ошинг тоши тишини синдиради.

Тўғриси, ўшанда Абдумутал аканинг гапларига унчалик ҳам эътибор бермагандим. Кури-лишлар тугаб, бино охириги таъ-мирдан ҳам чикди. Аммо савдонинг озроқ тўхтаб

қолиши, бунинг устига сарф-харажат ахволни анча танглашти-риб қўйди. Ҳаммаси яхши бўла-ди, деб ўзимни ишонтирган бўлдим.

Доим салом-алик қилиб юра-диган танишларимдан бири бир кунни хол-ахвол сўраб:

— Дўконга-ку, гап йўқ, лекин молларнинг баракаси учибди, пештахталарни тўлдирди керак, — деб қолди ва фоизи билан қайтаришга пул таклиф қилди.

Ушанда бирор тажрибали сав-догардан бир оғиз маслаҳат сўра-ганимда, келгуси ташвишлар бо-шимга тушмаган бўлармиди?

Кеч кузга бориб қўтилмаганда Абдумутал ака ҳам харакатга ту-шиб, қурилиш бошлаб қолди. Кўп ўтмай қишлоқнинг қоқ ўртасида хашаматли бино пайдо бўлди.

Абдумутал ака қишлоқ аҳлини чақириб жонлиқ сўйди. Ҳамма кўни-кўшилар қатори мен ҳам меҳмон бўлдим. У киши бонхоя хурсанд эди. Тўғриси, қойил қол-дим. Бир одамнинг ўзи шунча ишга қодирлигига ишонгим кел-масди. Савдода бу инсондан кўп нарсаларни ўрганса арзийди, дея хайлимдан ўтказдим.

Менинг эса, кундан-кунга аҳолини ёмонлашиб, ишим ор-қага кета бошлади. Олган қар-зим олти ойлик фоизи билан ти-рикликка "кия" бўлиб кетган, тоғам эса ҳар ойнинг бошида ижара ҳақини ошира бошлади.

Тоға-жиян, барибир, муроса қила олмадик. Ижара ҳақини оширишдан мақсад мени дўкон-дан сиқиб чиқариш экан. Буни кечроқ тушундим: Абдумутал аканинг насиҳати ёдимга тушиб, ўзимни койидим. Аммо бундан бир наф бўлмади.

Шундагина "Қари билганини пари билмас" деган ҳикматнинг мағзини чақдим. Киши ҳамиша элга қўшилиб, ёши улуглар бил-шунча қурилиш қилаяпсан, кўриб турибман. Сен ҳам қараб турган-инг йўқ. Уста ишлатиш, қури-лиш моллари, булар ўз-ўзидан

бўлмади. Ҳаммаси яхши-ку, лекин қилган харажатларининг ўзинг учун чўтга солиб, ёзиб борсанг, ёмон бўлмасди. Бу бир ота ўрнида маслаҳатим. Тоғанг яхши одам, лекин бир нарсани унутма, шериклик ошинг тоши тишини синдиради.

Тўғриси, ўшанда Абдумутал аканинг гапларига унчалик ҳам эътибор бермагандим. Кури-лишлар тугаб, бино охириги таъ-мирдан ҳам чикди. Аммо савдонинг озроқ тўхтаб

қолиши, бунинг устига сарф-харажат ахволни анча танглашти-риб қўйди. Ҳаммаси яхши бўла-ди, деб ўзимни ишонтирган бўлдим.

Доим салом-алик қилиб юра-диган танишларимдан бири бир кунни хол-ахвол сўраб:

— Дўконга-ку, гап йўқ, лекин молларнинг баракаси учибди, пештахталарни тўлдирди керак, — деб қолди ва фоизи билан қайтаришга пул таклиф қилди.

Ушанда бирор тажрибали сав-догардан бир оғиз маслаҳат сўра-ганимда, келгуси ташвишлар бо-шимга тушмаган бўлармиди?

Кеч кузга бориб қўтилмаганда Абдумутал ака ҳам харакатга ту-шиб, қурилиш бошлаб қолди. Кўп ўтмай қишлоқнинг қоқ ўртасида хашаматли бино пайдо бўлди.

Абдумутал ака қишлоқ аҳлини чақириб жонлиқ сўйди. Ҳамма кўни-кўшилар қатори мен ҳам меҳмон бўлдим. У киши бонхоя хурсанд эди. Тўғриси, қойил қол-дим. Бир одамнинг ўзи шунча ишга қодирлигига ишонгим кел-масди. Савдода бу инсондан кўп нарсаларни ўрганса арзийди, дея хайлимдан ўтказдим.

Менинг эса, кундан-кунга аҳолини ёмонлашиб, ишим ор-қага кета бошлади. Олган қар-зим олти ойлик фоизи билан ти-рикликка "кия" бўлиб кетган, тоғам эса ҳар ойнинг бошида ижара ҳақини ошира бошлади.

Тоға-жиян, барибир, муроса қила олмадик. Ижара ҳақини оширишдан мақсад мени дўкон-дан сиқиб чиқариш экан. Буни кечроқ тушундим: Абдумутал аканинг насиҳати ёдимга тушиб, ўзимни койидим. Аммо бундан бир наф бўлмади.

Шундагина "Қари билганини пари билмас" деган ҳикматнинг мағзини чақдим. Киши ҳамиша элга қўшилиб, ёши улуглар бил-шунча қурилиш қилаяпсан, кўриб турибман. Сен ҳам қараб турган-инг йўқ. Уста ишлатиш, қури-лиш моллари, булар ўз-ўзидан

бўлмади. Ҳаммаси яхши-ку, лекин қилган харажатларининг ўзинг учун чўтга солиб, ёзиб борсанг, ёмон бўлмасди. Бу бир ота ўрнида маслаҳатим. Тоғанг яхши одам, лекин бир нарсани унутма, шериклик ошинг тоши тишини синдиради.

Тўғриси, ўшанда Абдумутал аканинг гапларига унчалик ҳам эътибор бермагандим. Кури-лишлар тугаб, бино охириги таъ-мирдан ҳам чикди. Аммо савдонинг озроқ тўхтаб

қолиши, бунинг устига сарф-харажат ахволни анча танглашти-риб қўйди. Ҳаммаси яхши бўла-ди, деб ўзимни ишонтирган бўлдим.

Доим салом-алик қилиб юра-диган танишларимдан бири бир кунни хол-ахвол сўраб:

— Дўконга-ку, гап йўқ, лекин молларнинг баракаси учибди, пештахталарни тўлдирди керак, — деб қолди ва фоизи билан қайтаришга пул таклиф қилди.

Ушанда бирор тажрибали сав-догардан бир оғиз маслаҳат сўра-ганимда, келгуси ташвишлар бо-шимга тушмаган бўлармиди?

Кеч кузга бориб қўтилмаганда Абдумутал ака ҳам харакатга ту-шиб, қурилиш бошлаб қолди. Кўп ўтмай қишлоқнинг қоқ ўртасида хашаматли бино пайдо бўлди.

Абдумутал ака қишлоқ аҳлини чақириб жонлиқ сўйди. Ҳамма кўни-кўшилар қатори мен ҳам меҳмон бўлдим. У киши бонхоя хурсанд эди. Тўғриси, қойил қол-дим. Бир одамнинг ўзи шунча ишга қодирлигига ишонгим кел-масди. Савдода бу инсондан кўп нарсаларни ўрганса арзийди, дея хайлимдан ўтказдим.

Менинг эса, кундан-кунга аҳолини ёмонлашиб, ишим ор-қага кета бошлади. Олган қар-зим олти ойлик фоизи билан ти-рикликка "кия" бўлиб кетган, тоғам эса ҳар ойнинг бошида ижара ҳақини ошира бошлади.

Жаббор Раззоқов — қалами матбуотда чарчланган устоз журналистларимиздан бири. У ижодкор сифатида юртимизни кезиб, турфа хил инсонлар билан учрашиб, ҳамсухбат бўлган. Хориж сафарлари дунёқарашини бойитган.

Унинг ижодидан айрим намуналарни эътиборингизга ҳавола этар эканмиз, табарруқ ёшини қаршилаётган ҳамкасбимизга янги ижодий пар-возлар тилаб қоламиз.

Виждон жигилдонга айланган заҳоти, ўзинг жажаннамда кўравер. Виждонга хиёнат қил-ган одамнинг тақдирини шу. Виж-дон азоби дўзах азобидан ҳам даҳшатли.

Яхши одамларни бадном қилиб, "юмалоқ" хатлар ёзув-чи кимсалар иблисдан ҳам баттар кимсалардир. Уларнинг касофати-га фарзандла-ри қолаёт-ганлиги эса фожиа.

Журналист-ларни жамиятнинг маънавий муҳандислари, дейишди. Ҳақиқий қалам соҳибларини, фақат чин сўзни айта оладиган ва халқни, Ватанини ҳар қандай хуружлардан ҳимоя қила олади-ган ижодкорларнигина чинакам журналистлар, деб аташ мум-кин.

Ота-онасини кунда бир мар-та эсламайдиган фарзанд — но-шобил, меҳрсиз бир мавжудот-дир. Ундайлардан ҳеч қачон қо-мил инсон етишиб чиқмайди.

Инсоннинг маънавий олами унинг юриш-туришида, қучур билимида, дунёқарашиди, тур-муш тарзида намоён бўлади.

Ёвузлик ҳеч қачон жазосиз қолмайди.

Менинг нафсим балодур, Енар Утга солодур, — деганларидек, айрим манфур кимсалар, амалдорлар бу ёмон иллатга муккадан кетмоқда. Билмайдиларки, бир кунмас, бир кун шу иллат туйғули ҳаёт-лари дўзах азобига айланади, тавба-тазарру ҳам ёрдамга кел-олмайди.

Бир оғиз ноўрин сўз дилини шундай яралайдики, бир умр ноғирон бўлиб қолиш ҳеч гал эмас. Оллоҳ инсонга тилни фа-қат таъм билиш учунгина эмас, балки ўзаро мулоқот, ширин лутф учун ҳам ато этганлигини унутмаслик керак.

Жалолиддин Румий айтиди-лар: Бир тикан ботса оёққа шунчалар, Не бўлар, айт, қалбга ботса у агар.

Боши учинчи бетда. "Ер юзида, мана шу ер юзида ҳақиқат йўқ — ҳаммаёқ ёлгон ва ёвуз-ликдан иборат, лекин оламда, бутун оламда ҳақиқат ҳукмронлиги мавжуд-дир, биз энди ер болалари, абадан эса бутун олам болаларимиз. Шу буюқ, му-таносиб бир бутун нарсанинг бир қисми эканлигини наинки мен сезмасам? Қудрати илоҳий намоён бўлган шу сон-санқисиз махлуқотларнинг бири, энг қуйи босқичдаги махлуқ билан энг юқори босқич-даги махлуқ орасида бир босқич эканли-гини наинки сезмасам?..

Агар Худо ва охират бўлса, у вақтда ҳақиқат ҳам бор, эзгулик ҳам. Ва ин-соннинг энг юксак саводати мана шулар-га эришмоққа ҳисса қўлишидир".

Албатта, биз ҳам шу тўхтамаг кели-шимиз учун адаша-адаша ўз ҳақиқати-ни топаётган Пиернинг хатоларини босиб ўтишимиз, яъни унинг умрини яшашимиз шарт эмас. Қолаверса, вақт бу борада шафқатсиз. Бироқ бизга Оллоҳ томонидан ҳис-туйғу билан бир-ликлда мулоҳаза қилишимиз учун онг инъом этилган. Мана шу бебаҳо неъмат орқали бу ҳикматни ўзлаштириб, ўз дунёимиздан — қалбимиздан ўтказиш имконига эгамиз.

Айтайлик, агар мен мана шу ер юзи-га икки оғбим тегиб турганимни ҳис қилганча, унинг қонун-қоидаларини бир зум ҳам унутмасдан ҳақиқатнинг юзига тик қарамоқчи бўлсам, мен учун ҳар қандай оддий уринишлар ҳам жасорат-дек бўлиб туюлаверди. Одатан эрта тонгда қичқирадиган хўроз эса жасур-лик тимсоли бўлиб кўринади. Кўз ўнгимда ўз-ўзимдан бирин-кетин Шах-лар гавдаланади... Ёки ёлгон-фарован яшашнинг усулларидан бириддек... Хатто, ўзимча, изтироблар ёғида қов-рилгандек ҳам бўламан.

Магарки, мен наинки оғбимни, ру-ҳини ҳам мана шу заминга боғлаб тур-ган занжирларни узганча, Пиер айтмоқ-

Илгарилари "Саводинг бор-ми, ўзи?", деб сўрашарди. Энди-чи: "Қанча пулинг бор?", дейди-ган бўлиб қолишди.

— Ҳаётда ёмонлик яхшилик устидан галаба қозонганини бил-ласанми?

Инсон кибрга берилиб, ёр-дўстларни, ҳамкасбларини, ёшу қарини назар-писанд қилмай қўйса, умри фожиа билан тугай-ди.

Хўжа Аҳмад Ясавий бобо ай-тадилар: Ҳайфи одам ўз қадрини ўзи билмас,

Манлик қилиб, яхшиларни кўзга илмас.

Илмсиз кишилар билан ҳам-сухбат бўлсанг, сўзинг сўзига, фикринг фикрига тўғри келмай-ди. Сен боддан гапирсанг, у тог-дан гапирди. Узингни бошқа бир дунёдагидек хис қилсан.

Шу хусусда алломаи замон Форобий айтганлар: "Хар кимки илм ҳикматини ўрга-наман деса, уни ёшлигидан бош-ласин, саломатлиги яхши бўлиши-га интиلسин, ахлоқ-одобни бўлсин, сўзининг улдасидан чиқсин, ёмон ишлардан сақлансин, хиёнат ва макр-хўйладан узоқ бўлсин".

Маънавий қашшоқлик тарақ-қиёт қушандасидир.

Ғоялар пулга сотилган маскан-да терроризм вужудга келади.

Бозор иқтисодиётига эркак-

Кўп тил билган инсон дунёни забот этади, дейишди. Рост гап. Қадимда Беруний бобомиз энг мушкул хинд тилини, ёзувини мустақил ўрганиб "Ҳиндистон" аса-рини яратган. Замаҳшарий бобо-миз эса араб тили грамматикаси-ни пухта ишлаб чиқиб, шу тилни мукаммал даражага етказган.

Ким қанча тилни ўрганиб, ду-нёвий билимларга эга бўлган бўл-са, шунча кўп эътиборга, эъзога, мартабага эга бўлади. Наҳмиддин Кўбро айтдилар:

"Энг яхши дўст — билим".

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

БИЛИМ — ЭНГ ЯХШИ ДЎСТ

Кингир ишлар билан мўмай бойлик орттириб, босар-тусари-ни билмай қолган ва ўзлигини унутган одамнинг оёғи ердан узилади. Бундай одамнинг тақ-дирини шовуллаб ёққан ёмғир-дан сўнг пайдо бўладиган пуфак-ка ўхшатаман.

Инсон кибрга берилиб, ёр-дўстларни, ҳамкасбларини, ёшу қарини назар-писанд қилмай қўйса, умри фожиа билан тугай-ди.

Хўжа Аҳмад Ясавий бобо ай-тадилар: Ҳайфи одам ўз қадрини ўзи билмас,

Манлик қилиб, яхшиларни кўзга илмас.

Илмсиз кишилар билан ҳам-сухбат бўлсанг, сўзинг сўзига, фикринг фикрига тўғри келмай-ди. Сен боддан гапирсанг, у тог-дан гапирди. Узингни бошқа бир дунёдагидек хис қилсан.

Шу хусусда алломаи замон Форобий айтганлар: "Хар кимки илм ҳикматини ўрга-наман деса, уни ёшлигидан бош-ласин, саломатлиги яхши бўлиши-га интиلسин, ахлоқ-одобни бўлсин, сўзининг улдасидан чиқсин, ёмон ишлардан сақлансин, хиёнат ва макр-хўйладан узоқ бўлсин".

Маънавий қашшоқлик тарақ-қиёт қушандасидир.

Ғоялар пулга сотилган маскан-да терроризм вужудга келади.

Бозор иқтисодиётига эркак-

Кўп тил билган инсон дунёни забот этади, дейишди. Рост гап. Қадимда Беруний бобомиз энг мушкул хинд тилини, ёзувини мустақил ўрганиб "Ҳиндистон" аса-рини яратган. Замаҳшарий бобо-миз эса араб тили грамматикаси-ни пухта ишлаб чиқиб, шу тилни мукаммал даражага етказган.

Ким қанча тилни ўрганиб, ду-нёвий билимларга эга бўлган бўл-са, шунча кўп эътиборга, эъзога, мартабага эга бўлади. Наҳмиддин Кўбро айтдилар:

"Энг яхши дўст — билим".

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Одам қалбан гўзал, дили рав-шан, тили ширин, ақли ва би-лимдон бўлмоғи керак. Шунда-гина у қомил инсон бўла олади.

Дунё кенг...

лардан кўра аёллар тез кўники-шади. Улар бозорга ижодий ёндашиб, янада кўпроқ "гоно-рар" топа бошлайдилар.

Истеъдод биргина меҳ-натнинг маҳсули эмас, у Оллоҳнинг инъо-мидир.

Ҳеч ким сизга китобчилик дўст бўлолмайди. У сўзини ҳеч қачон қайтариб ол-майдиган меҳрли ва ўта қат-тиққўл устоз ҳамдир.

Китобга меҳр қўйган одамда ёмонлик йўқ. Унинг қалби тоза, нияти пок, мақсади эзгулик бил-лан йўрилган бўлади. Китобга ошно бўлмаган одамдан ҳар нар-санга қутиш